

Placówka "ESTEZEZET"
L.dz. 16 /44
New York, dn. 5.I.44
Zr. plac. Salvador

16

WYŚLANO KURJEREM 7.I.44

dykt
Szef Oddz. Wyw. Szt. N. W.
/przez Szefa Wydz. Wyw./

W załączeniu przedstawiam raport dotyczący propagandy
niemieckiej w Argentynie opracowany na podstawie materiałów
nadesłanych przez placówkę Salvador.

1 zał.

p.o. Kierownika Placówki

Hudson
Hudson

26

d. 521/43

PROPAGANDA NIEMIECKA W ARGENTYNIE.

TRESC:

I. CHARAKTERYSTYKA I UWAGI OGOLNE:

1. Etapy i fazy
2. Metody i taktyka
3. Stosunek do Nacjonalizmu Arg.

II. HASŁA I TEZY PROPAGANDY NIEMIECKIEJ

III. RADIO, WYDAWNICTWA I PRASA:

1. Radio
2. Prasa
3. Spółki wydawnicze
4. Książki

IV. PROPAGANDA KULTURALNO-NAUKOWA

V. IMPREZY PROPAGANDOWE.

Kart. 20/1.1944
L

PROPAGANDA NIEMIECKA W ARGENTYNIE.

I. CHARAKTERYSTYKA I UWAGI OGÓLNE:

1. Etapy i fazy. Propaganda niemiecka w Argentynie przechodziła przez trzy wyraźne okresy.

Okres pierwszy od wybuchu wojny do r.1940, kiedy została utworzona "Parlamentarna Komisja Sledcza do badania działalności antyargentyńskiej". Okres ten charakteryzowała całkowita jawność, agresywność, bezceremonijność i bezkarność propagandy, która nie uważała za stosowne liczyć się z niczym, tymbardziej, iż w okresie tym Niemcy byli święcie przekonani, że wojnę już wygrali.

Okres drugi - od rozpoczęcia działalności Komisji Parlamentarnej aż do upadku rządu Castillo. Na początku tego okresu Niemcy byli również przekonani że wojnę wygrali, jednakże działalność Komisji nałożyła im pewien tłumik i postawiła pewne tamy, tymbardziej iż rząd w celu ratowania pozorów obiektywności, interwenjował również w przypadkach zbyt jaskrawych wystąpień.

W okresie tym zakazano ambasadzie niemieckiej wydawania biuletynów politycznych i wydawnictw nazistowskich oraz rozwiązano szereg jawnych organizacji niemieckich, stanowiących ekspozyturę NSDAP.

Okres trzeci rozpoczął się w dniu dokonania rewolucji Rawson-Ramirez i trwa do dnia dzisiejszego. W okresie tym Niemcy utracili wiarę w pewność swojego zwycięstwa, stali się bez porównania mniej butni i agresywni, ale zato uzyskali nowe możliwości działania wobec nacjonalistycznych tendencji nowego rządu.

Propaganda niemiecka uzyskała w związku z tym ponownie pewną swobodę ruchu, tymbardziej, iż wobec rozwiązania Kongresu argentyńskiego, została wraz z nim rozwiązana i Parlamentarna Komisja Sledcza. Ambasada niemiecka zaczęła więc ponownie wydawać swoje biuletyny a pozatem rozmaite wydawnictwa zaczęły zasypywać rynek wydawnictwami propagandowymi.

2. Metody i taktyka. Propaganda niemiecka - rozpatrywana pod kątem taktycznym - uległa w ostatnich czasach dość zasadniczej zmianie. Do początków 1943 r. nosiła ona wyraźny charakter ofanzywy ideologicznej Narodowego socjalizmu, wykorzystującej w szerokim stopniu okres imponujących zwycięstw niemieckich: Reklamowano szeroko "Nowy Ład" niemiecki i wytwarzano sugestię, że wobec sukcesów oręza osiowego jakiegokolwiek upieranie się przy dawnych formach życia jest naiwnością.

Obecnie - wobec powszechnej niewiary w możliwość zwycięstwa Niemiec, zarzucano reklamowanie narodowego socjalizmu i "Nowego Ładu" światowego pod zwierzchnictwem niemieckim, a położono nacisk na argumenty o charakterze ogólnoniemieckim.

To nowe nastawienie znalazło swój wyraz zarówno w odniesieniu do Niemców jak i Argentyńczyków. Od kolonji niemieckiej nie żąda się już wstępowania do partji, lecz apeluje się do patriotyzmu. Wobec Argentyńczyków nie stawia się już za wzór ustroju niemieckiego, lecz podkreśla się rolę Niemiec jako takich "w obronie cywilizacji Europy przed niebezpieczeństwem ze Wschodu". Na zebraniach towarzystw niemieckich o partji nie mówi się prawie wcale, a słowo "Vaterland" używane jest znacznie częściej niż "Führer".

Wielki nacisk położony jest obecnie na propagandę kulturalną; podkreśla się systematycznie zasługi i osiągnięcia niemieckiej

nauki i sztuki w celu wpojenia przekonania, że zniszczenie Niemiec byłoby niepowetowaną stratą dla całej ludzkości.

3. Stosunek do nacjonalizmu argentyńskiego. Poważny atut jaki propaganda niemiecka posiada w postaci pokrewieństwa ideologicznego narodowego socjalizmu z rządzącym obecnie kierunkiem, posiada również swoje ujemne strony. Na jej możliwościach w tym kierunku zaciążył w znacznym stopniu poważny błąd, jaki kierownictwo niemieckie popełniło w okresie przygotowawczym do wojny. Żywiąc w gruncie rzeczy głęboką pogardę do narodów południowo-amerykańskich i planując opanowanie tej części świata swoimi własnymi siłami, kierownictwo niemieckie nie doceniało roli miejscowego nacjonalizmu jako samodzielnego prądu politycznego. Posługiwało się ono nim chętnie i wykorzystywało w wysokim stopniu w kierunku zwalczania wpływów anglo-amerykańskich, jednakże w ogólnej strategii politycznej wyznaczyło mu tylko drugoplanową rolę.

Gdy przebieg wojny wykazał nierealność pietwotnych planów kierownictwo niemieckie usiłowało naprawić błąd, jednakże było już zapóźno, gdyż nacjonalizm miejscowy zdołał już wyrobić swoją własną teorię, zbliżoną w większym stopniu do totalitaryzmu brazylijskiego niż niemieckiego.

Szereg przywódców nacjonalistycznych wyemancypował się spod bezpośredniego kierownictwa niemieckiego, a liczni pisarze reprezentujący dany kierunek odżegnywują się zupełnie wyraźnie od związku z totalitaryzmem europejskim.

Jaskrawym przykładem rozbieżności poglądów była rozmowa pomiędzy niemieckim Charge d'affaires dr. Otto von Meinen a jednym z przywódców nacjonalistycznych dr. Manuelem Fresco, która miała miejsce w grudniu 1942 r. Treścią rozmowy były wzajemne zarzuty odnośnie braku koordynacji i współpracy pomiędzy nacjonalizmem argentyńskim a propagandą niemiecką.

Wynikiem rozmowy było wzajemne rozgoryczenie i jeszcze większe pogłębienie rozbieżności. Wobec tego jednak, iż w ostatnim okresie propaganda niemiecka wykazała dużą zdolność przystosowania się do okoliczności i znaczną elastyczność, posługuje się ona w szerokim stopniu organizacjami nacjonalistycznymi, które wobec tego niezależnie od ich własnych poglądów na tę sprawę, winny być uważane za narzędzie propagandy niemieckiej.

II. HASŁA I TEZY PROPAGANDY NIEMIECKIEJ:

Celem propagandy niemieckiej w Argentynie jest obecnie walka ze Stanami Zjednoczonymi i pozyskiwanie sympatii dla Rzeszy niemieckiej jako takiej.

Dla osiągnięcia tego celu wysiłki propagandy niemieckiej rozwijają się obecnie w następujących kierunkach:

- a/ wskazywanie na niebezpieczeństwo politycznego i gospodarczego imperjalizmu USA;
- b/ propaganda antysemicka;
- c/ propaganda antykapitalistyczna;
- d/ walka z komunizmem;
- e/ ataki na sposób prowadzenia wojny przez Aliantów / bombardowanie miast, niszczenie zabytków kultury i sztuki, zabijanie ludności cywilnej i td./;
- f/ wskazywanie na nieodzowność istnienia Rzeszy niemieckiej jako współtwórcy kultury europejskiej i obrońcy zachodniej cywilizacji.

Walka z USA połączona jest na gruncie argentyńskim z propa-

gandą antykapitalistyczną, gdyż w ostatnich czasach daje się zauważyć ze strony propagandy niemieckiej zupełnie wyraźne oszczędzanie Anglii. Wobec istnienia pewnych flirtów rządzących czynników argentyńskich z Wielką Brytanią oraz wobec faktu, iż rząd brytyjski bynajmniej nie pcha Argentyny do wojny, propaganda niemiecka postanowiła pozostawić narazie na stronie kapitału angielski i cały swój impet skierować w stronę kapitału amerykańskiego. Domaganie się przez rząd amerykański wykonania uchwał Konferencji w Rio de Janeiro przedstawiane jest jako chęć wyciągnięcia korzyści politycznych z faktu posiadania wpływów gospodarczych i postawienia Argentyny na kolana przed USA. W tych warunkach w umysłach wielu Argentyńczyków, podatnych na wpływy propagandy, opór przeciwko zerwaniu z osią nabiera cech niemal mistycznej walki w obronie suwerenności narodowej.

Powyższy moment miałby miejsce nawet wówczas, gdyby propaganda niemiecka pozostawała całkowicie bierna, gdyż wpływa on z pewnych cech organicznych nacjonalizmu argentyńskiego, wobec czego nie może być uważany na sto procent za wynik propagandy niemieckiej.

Czarna lista, ogłoszona przez Amerykanów, a która wśród Argentyńczyków jest bardzo niepopularna, wykorzystywana jest do wzmożenia niechęci do USA. Na liście tej figurują nie tylko ~~przedstawicieli~~ przedsiębiorstwa posądzane o łamanie blokady, lecz również te, które utrzymują stosunki z przedsiębiorstwami niemieckimi w Argentynie.

Propaganda niemiecka sugeruje więc także, iż ogłoszenie czarnej listy ma na celu zniszczenie niezależnego przemysłu argentyńskiego i przygotowanie na okres powojenny supremacji przedsiębiorstw amerykańskich.

Propaganda antysemitcka prowadzona ~~już~~ przez Niemców w Argentynie, jest z reguły łączona z propagandą antykomunistyczną, do czego wykorzystywany jest w szerokim stopniu entuzjazm i zachwyt, jaki Żydzi żywią do Rosji Sowieckiej.

Antysemityzm nie posiada w Argentynie zbyt głębokich korzeni, gdyż Żydzi nie zajmują tu z reguły kluczowych stanowisk gospodarczych, lecz mimo to jest dość silny. W pewnej mierze stanowi on pochodną nastawienia anti-USA i zaszczerpiany jest od strony raczej ideowo-politycznej, niż gospodarczej.

Propaganda antysemitcka łączy w jedną ~~całość~~ całość takie momenty, jak Żydów, masonerję, wielki kapitał amerykański, Wall street, komunizm. Protokoły Mędrców Sjonu i t.p. i przedstawić to razem jako czynnik zagrażający niepodległości Argentyny.

Propaganda antysemitcka dała już dość poważne wyniki. Argentyna posiada swojego Streichera w osobie członka Union Civica Nacionalista - dr. Roldan, który pisuje stale antysemitckie artykuły na łamach miesięcznika Clarinada oraz dziennika El Pampero.

Skutkiem tej propagandy była krążąca w początkach listopada rb. pogłoska o mającym się odbyć pogromie Żydów. W związku z tą pogłoską żydowski związek sportowy Makabi został zmobilizowany. W tym samym czasie odbył się wielki wiec Młodzieży nacjonalistycznej /Alianza de la Juventud Nacionalista/ w jednym z kin w dzielnicy żydowskiej. Wobec obecności silnych patroli policji do zajść nie doszło.

W sferach rządowych panuje wybitne nastawienie antyżydowskie, czego wyrazem było zarządzenie władz o zamknięciu prasy żydowskiej, cofnięte dopiero na skutek protestu Roosevelta.

Do akcji antysemitkiej wykorzystywana jest przez Niemców dość liczna na tutejszym terenie kolonja muzulmańska, wśród której szerzą się obawy co do przyszłości Palestyny. Komunikaty w tej sprawie ukazują się często w serwisie informacyjnym Transoceanu, w transmisjach radia berlińskiego, w prasie niemieckiej oraz w prasie arabskiej, stojącej na usługach Niemców.

Niehumanitarne prowadzenie wojny przez Aljantów jest jednym z najnowszych sloganów propagandy niemieckiej. W transmisjach radiowych na Amerykę Południową, zarówno w języku niemieckim, jak i hiszpańskim, podawane są z dużą dokładnością i szczerością wyniki bombardowań aljanckich, bez ukrywania wielkiej ilości strat w ludziach oraz z podkreśleniem zniszczenia kościołów, zabytków historycznych, szpitali i t.p.

Nadawane są pozatem opisy nalotów przez naocznych świadków, z których przebija groza. W ten sposób ma być wywołane uczucie litości i sympatii dla Niemców, które ma zatrzeć wrażenie popełnianych przez nich poprzednio okrucieństw.

III. RADIO, WYDAWNICTWA I PRASA:

1. Radio. Komunikaty propagandowo-informacyjne nadawane są systematycznie przez następujące niemieckie radiostacje: ~~DJE-16,83~~; DX7 25,24; DJF-16,84; DJE-16,89; DJP-2531; DJQ-19,63; DJZ-25,41; DZD- 2845; DZC 2915; DJW-3109; DJA 31,38; DJI 41,15.

Komunikaty te są publikowane regularnie w całej prasie niemieckiej i nacjonalistycznej argentyńskiej oraz drukowane w formie ulotek, które są rozdawane przez niemieckie firmy handlowe każdemu kupującemu.

2. Prasa. Główne czasopisma niemieckie oraz argentyńskie nacjonalistyczne, wykorzystywane przez propagandę niemiecką, są następujące: Deutsche la Plata Zeitung - czołowy i niejako oficjalny organ niemiecki, wydawany przez Hermann Tjarks & Ska. Adres redakcji drukarni i administracji: 1/Bs. Aires, Corrientes, 672; Nakład 20.000 egz.. 2/ El Pampero - dziennik w języku hiszpańskim, wydawany przez Oses'a. Wychodzi wieczorem w jednym wydaniu. Nakład wynosi obecnie ok. 60.000 egz. Za czasów największej świetności był 200.000 egz. Oses był przyjacielem Castillo i z tego powodu nie jest mile widziany przez obecny rząd; spowodowało to liczne konflikty, konfiskaty i zawieszenia, wywołane wyłącznie względami natury wewnętrznej. Adres drukarni: Bs. Aires, Piedras 338. 3/ Crisol - mieści się w tym samym gmachu co i Pampero; wychodzi w języku hiszpańskim w znacznie mniejszym nakładzie. 4/ Clarinada - bojowy tygodnik antysemitki i antykomunistyczny, wzorowany dość wiernie na tygodniku Streichera "Der Stuermer". Nakład 30.000. Redaguje dr. Silveyra. 5/ Cabillo - popularny i tani dziennik, stanowiący własność dr. Manuela Fresco. Jest mile widziany przez obecny rząd. Nakład ponad 90.000 egz. 6/ El Diario - dziennik popierany przez Falangę hiszpańską. Silne wpływy niemieckiej. 7/ Momento Argentino - nakład mniejszy niż El Diario. 8/ Argentinischer Volksfreund - niemieckie pismo katolickie o tendencjach nazistowskich, wydawane przez

Zakon 00. Verbistów./Verbo Divino/. Adres: Bs. Aires, Mansilla 3865.
Uwaga: pod tym samym adresem mieści się parafia polska.

3. Spółki wydawnicze niemieckie są następujące: Libreria Goethe, Bs. Aires, Corrientes 240; Fandrich, Bs. Aires, San Martín 388; Libreria Giether; Imprensa Mercur; J. Riecke, Bs. Aires, Paseo Colon 389; Walter Wilkening, Bs. Aires, Sarmiento 328; Borschaft & Cia, Bs. Aires, Moreno 339; Verlag E. Beutelspracher, Bs. Aires, Sarmiento 813; Gemeinde Deutsch-Sprechenden Katoliken, Bs. Aires, Bolívar 225x pod kierownictwem Alfonsa Weber; Liga Kultural, Bs. Aires, Diagonal Norte 616; Deutscher Volksbund in Argentinien; Editorial Catolica, Bs. Aires, Mansilla 3865, spółka wydawnicza zakonu Verbo Divino;

Przeważna ilość wydawnictw niemieckich drukowana jest w drukarni Mercur /Paseo Colon 389/ oraz Borschaft /Moreno 339/. Te dwie drukarnie pracują prawie wyłącznie na użytek kulturalnej propagandy niemieckiej.

Większą część broszur o charakterze politycznym, a więc zarówno antyamerykańskim jak i antykomunistycznym, wydaje Ambasada niemiecka, względnie wymieniona wyżej firma Fandrich przy ul. San Martín 388.

Propagandę nacjonalistyczną wśród Argentyńczyków prowadzą następujące firmy: Centro de Publicaciones Argentinas, Bs. Aires, Casilla de Correo 673 /numer skrzynki pocztowej/; Editorial Patria, Bs. Aires, San Martín 365, własność C. Silveira; La Mazorca, firma związana blisko z El Pampero i specjalizująca się w wydawnictwach antysemitkich.

Poza wydawnictwami jawnymi; istnieje cały szereg zakonspirowanych o charakterze anonimowym, które na publikacjach nie umieszczają bliższych danych dotyczących wydawców. W ten sposób zostały wydane niedawno w języku hiszpańskim z komentarzami Protokóły Mędrców Sjonu.

4. Książki wydane przez Niemców w ostatnim okresie, są następujące: "Bohaterowie Narviku", autor W. Fantu, wydawnictwo Libreria Goethe. Treścią książki jest gloryfikacja żołnierza niemieckiego. Książka ładnie wydana i bogato ilustrowana. Pierwsze wydanie rozeszło się w 5.000 egz.; obecnie przygotowywane jest drugie. Cena 5 pesów arg. "Der Kampf um den Deutschen Osten", autor Erich Reimers, wydawnictwo E. Beutelspracher /Sarmiento 813/, Cena 7,90 p. Dużo danych o Polsce. "Dos Anos de Guerra" /Dwa lata wojny/, autor B. Miranda, kapitan argentyńskiej armii w stanie spoczynku, sekretarz T-wa Przyjaciół Niemiec. W 1941 r. wyjechał do Niemiec, zaproszony tam oficjalnie. Nadsyła stamtąd korespondencje do El Pampero, podpisywaną "kpt. M." Przemawiał kilkakrotnie do Argentyny z Berlina przez radio. Książka zawiera 235 stron; cena 2,50 pesów; wydawnictwo La Mazorca.; "Guerra al Eje" /Wojna Osi/, autor płk. dypl. Victoriano Casajus /nazwisko to nie figuruje w spisie oficerów armii argentyńskiej/, stron 450 z mapami; cena 3 pesy. Treścią książki jest polityczna i wojskowa historia świata podczas ostatnich lat, aż do roku 1942.; "Liberacion de Mussolini" /Uwolnienie Mussoliniego/, broszura wydana przez firmę Mazorka. Autor nieznanym, Napisał ją przypuszczalnie urzędnik poselstwa niemieckiego Haigis.

IV. PROPAGANDA KULTURALNO-NAUKOWA.

Propagandę tego rodzaju prowadzą następujące instytucje i organizacje: Instituto Cultural Germano-Argentino /Instytut Kulturalny Niemiecko-Argentyński/; Bund der Schaffenden Deutschen /Dawny Front Pracy/; Niemieckie T-wa regionalne, artystyczne, muzyczne i tp. Szkoły niemieckie; Gminy wyznaniowe.

Instytut Kulturalny Arg.-Niemiecki przeznaczony był pierwotnie głównie dla nauki języka niemieckiego. Obecnie zajmuje się on w sposób intensywny propagandą sztuki i nauki niemieckiej, urządza koncerty i odczyty, unikając specjalnie momentów politycznych, a usiłując im nadać charakter ściśle naukowy. Z prelekcji tych i pokazów wypływa ten wniosek, że zniszczenie Niemiec byłoby miazdzącym ciosem w kulturę i cywilizację wogóle.

Imprezy swoje Instytut urządza z reguły w salach wyższych zakładów naukowych, a na prelegentów zaprasza się przeważnie Argentyńczyków.

V. IMPREZY PROPAGANDOWE:

Przykładem udanych niemieckich imprez propagandowych mogą służyć następujące:

Wystawa Pracy Niemieckiej, zorganizowana przez Szefa Frontu Pracy Schriefer'a, przy ścisłym współdziale Ambasady niemieckiej. Wystawa ta była otwarta od dnia 8 października rb. i trwała do 24 października i mieściła się w lokalu Klubu Niemieckiego przy ul. Cordoba 751. Pomyślana ona była jako pokaz pracy rąk niemieckich i nie miała nic wspólnego z reklamą firm niemieckich, które nie wystawiły swoich eksponatów. Otwarcia wystawy dokonał niemiecki Charge d'affaires von Meynen w obecności ambasadora japońskiego oraz szefów placówek dyplomatycznych Rumunii, Bułgarii i Węgier.

Z ramienia Ambasady niemieckiej wystawę organizował Albert Haigis; poza tym do komitetu wystawy należeli przedstawiciele kolonii niemieckiej Messerschmidt, Volksheider, Baum Wilf i kierowniczka niemieckiej szkoły gospodarstwa domowego Thielde Hahn.

Na tle wystawy został przeprowadzony umiejętnie szereg aktów propagandowych, uroczystości, przyjęć i tp. M.in. wystawa została wykorzystana do przeprowadzenia zbiórki na rzecz niemieckiej Pomocy Zimowej, noszącej obecnie nazwę Deutsches Hilfsverk. Na fundusz ten zebrano od dnia 21 sierpnia do 30 października kwotę 169.662 pesów arg. Suma ta nie zostanie przypuszczalnie wysłana do Niemiec, lecz wykorzystana na cele propagandowe.

Przemówienia, jakie zostały wygłoszone w dniu otwarcia wystawy, były utrzymane w tonie patryjotycznym, bez propagandy partyjnej. Z ramienia oficjalnych czynników argentyńskich przemówienie wygłosił komisarz prezydent miasta Buenos Aires, gen. Basilio Pertine, znany germanofil i b. prezes komisji nadzorczej firmy Siemens.

Synod kościoła protestanckiego, zwany "Synodem Rio de la Plata" został również pomyślany jako propagandowa impreza niemiecka. Został on zwołany z okazji stoletniej rocznicy istnienia niemieckiego kościoła ewangelickiego przy ul. Esmeralda 172.

Hasłem Synodu było zjednoczenie wszystkich Niemców na gruncie patryjotyzmu. Przemówienie powitalne wygłosił Charge d'affaires